

סימן צב סעיף ט – טיפה רותחת מחמת האור

נר של שעה שנטף ממנו טפה על כלי

ב"י: כתוב בתרומת הדשן סימן קע"ו נר של חלב העשוי כעין נר של שעה שנטף ממנו טיפה של חלב על כלי, אין צריך כי אם גרירה, אבל חלב מהותך חס או נר הדולק ע"י חלב מהותך שנפל ממנו טיפה על כלי צריך הגעלה:

סימן צב סעיף ט: נר של חלב עשוי כנר של שעה שנטף ממנו טפה על כלי, אין צריך כי אם גרידה. אבל חלב מהותך חס שנפל ממנו טפה על כלי, צריך הגעלה.

ביאור הגר"א מג: אבל חלב כו'. ר"ל כמו נרות שלנו והחלב נוטף ע"י האור עצמו, בכה"ג אף בהפסק קילוח אינה מתקררת כ"כ ואוסרת כמו עירו דכ"ר.

חכמת אדם כלל מה כ: נר של חלב העשוי כנר של שעה שנטף ממנו טיפה על כלי, אין צריך אלא גרידה דפסק כח רתיחתו, אבל אם נפל טיפה מחלב מהותך שדולק בנר שקורין לאמפ, כל הכלי אסור אף על פי שנפסק הקילוח, כיון שרתיחתו על ידי אור, הוא מרותח הרבה עד שאפילו כשנפסק עדיין יש לו דין כלי ראשון. אבל אם נטף מצד אחר מן הכלי שהפתילה בתוכו (ט"ז ל), או שנפל טיפה מחלב שנרתח בקדירה אצל האש, כיון דפסק הקילוח לא חשיב ככלי ראשון (תרומת הדשן קע"ו). וכן אם נפל הנר הדולק על כלי או אפילו אם הסיר הפחם וזרק על כלי, לא אמרינן שכבר נשרף החלב כי עדיין יש בו לחלוחית (עיין פרי חדש סימן ק"ח ס"ק כ"ג) וכולו אסור (וכתב בפרי מגדים דצריך ליבון ולא מהני הגעלה). ומכל מקום בנרות העשויין מחלב שעומד ימים רבים ומוסרח למאד טרם שנעשה נרות, הוי נותן טעם לפגם ומותר (כרתי ופלתי שם).
וכ"פ הז"צ פו - צ.

היום עושים נרות מפארפין שזה נפט ואינו אוסר, לכן אין חשש לכל זה.

להדליק סיגריה מהנר של חלב

ז"צ צא: להדליק הפיפא של הטאב'קו מנר חלב, יש בזה מחלוקת גדולה, יש אוסרים ויש מתירים כמ"ש רבינו חיד"א במח"ב א"ח סי' ר' אות ח ובשיו"ב יו"ד אות ט עיש"ב. **והרבנים המתירים הם הרוב.** ומ"מ בעל נפש יחוש לעצמו ויזהר בזה.

פרי חדש סימן קח כג: ... יש להזהיר לאלו ששותים הטוטו"ם דהיינו פיפ"ה של טבאק"ו, שלא יבעירוהו מנרות של חלב לפי ששואב הלחלוחית של חלב שעל פי הנר. ומסתברא דהיינו דוקא כשמקרב הדואיי"ה

דהיינו הפי"ה אצל הפתילה הדולקת ומבעירה משם, אבל להבעיר מראש השלהבת שהיא רחוקה מהפתילה דהתם מקלא קלי איסורא וליכא ממשא, שפיר דמי. ובעל נפש יחוש גם לזה.

הליכות עולם ח"ז עמ' כח: מותר להדליק סיגריה מהנר של חלב, וטוב שלא ידליקנה מן הפתילה שבנר אלא מן השלהבת.

כלי שאיבה (מצקת)

תוספות מסכת עבודה זרה דף לג עמוד ב

קינסא - פ"ה ולא דמי להחזירן בכבשן דהתם כיון שהוסקו מבחוץ עד שנשרה זפתן כבר נתלבן החרס אבל הכא כיון שמכניס האור מבפנים מיד זפתן נושר וכן הדין בחביות שלנו ומשמע לפירושו כי אם היה מסיקו מבפנים עד שאם היה זפת מבחוץ והיה נושר כי די בכך ואין נראה לרבינו אלחנן כי יש לחוש דלמא חס עליה דלמא פקעה דאף בשל חרס אמר פרק כל שעה (פסחים דף ל:): דלא נימלי לקדירות גומרי דחייס עליהו דלמא פקעי כ"ש בחביות דחייס שלא ישרפו וכתב הרב ר' משה מקוצי דאע"ג דפסקינן הלכתא כמאן דאסר מ"מ לכפות החבית על האש אם האש גדול כל כך וחזק מבפנים שידו סולדת מבחוץ מותר וחשוב כמו הגעלה. **וענין הגעלה התיר ר"ת להגעיל חבית לטהר מיין נסך אם פתח אחד משוליה וזורק רותחין לתוכה ומהפך המים על שוליה אילך ואילך דאע"ג דבשאר איסורין לא סלקא הגעלה בהכי דאפילו עירו מכלי ראשון ליכא, הכא מ"מ איכא למימר בין נסך דתשמישו בצונן שרי. ומביא ראיה מדקא"ר יוסי לקמן בפ"ב (עה). חולטן במי זיתים ובשאר איסורין לא מהניא חליטת מי זיתים ור"י אומר כי מצוה מן המובחר להגעיל כל נסר לבד ולזרוק עליה מאותו כלי עצמו שהוא רותח על האור ודי בכך אף על פי שפסקה הרתיחה כשמעבירה מן האור ויש משימין קערה בתוך מחבת על האש עד שהרתיחות עולות תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין ובזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו ותלה הדבר להחמיר ואסר בהן להגעיל דחשיב ככלי שני ולענין מליגת תרנגולת נמי אסר דחשיב ליה ככלי ראשון.**

ט"ז כט: כתוב במהרי"ל, הלכות פסח וז"ל והמגעיל על ידי עירו ששופך הרותחין על הכלי להגעילו, יזהר שישפוך המים הרותחין, דוקא מן הכלי שבשלו בו והוא הנקרא כלי ראשון, ואל ישאוב מן הכלי שבו הרותחין בכלי אחר ולערות ממנו להגעיל, משום דכלי ששואב עמו הוא כלי שני, ונתבטל בו בישול הרותחין טרם שמגעילין, אכן אם שוהה את הכלי ששואב עמו תוך הכלי שמבשלין בו הרותחין, ובעוד הוא שם מעלין המים רתיחות, שפיר מתקרי גם הוא כלי ראשון עכ"ל. מדברים אלו משמע שאם שואב מכלי ראשון והוציא רותחים מקרי אח"כ כלי שני, ויש בו דין כ"ש.

ותמהתי מאד על זה דהא בעודו בכלי ראשון הכלי הזה שתוחב בו גם הוא כלי ראשון, דהא מגעילין בכלי ראשון כלים ומפליט מהם הבלוע, וכן קי"ל בתוחב כף איסור לקדירה דאוסר תכף אפילו אם מוציאו תכף ממנו, והיאך נאמר כאן שכשמוציא הכלי ששואב מכלי ראשון נעשה כלי שני, כיון שבא עליו שם כלי ראשון מי נותן לו אח"כ שם אחר, והלא כלי ראשון שמו עליו אף אם נעקר מאש, ה"ה נמי זה שנעקר

מהרותחין שתוך כלי ראשון. ותו דאם שהה שם קצת מודה מהרי"ל דנשאר עליו שם כלי ראשון, ואם כן מאן מפיס כמה תהא השהייה, וכמ"ש הטור א"ח סי' תנ"ב וז"ל כתב רי"ף משהי למאני בגו יורה עד דפלטו וכתב אבי עזרי מי יודע לשער כו' ה"נ נימא כך מי יודע לשער שיעור השהייה בזה. ועוד ראייה מפי' כירה ... עוד ממ"ש באגודה ... ושוב ראיתי בתוס' פרק א"מ דף ל"ג ד"ה קינסא ... הרי לפנינו **דהתוס' נסתפקו בזה** והעלו לחומרא, אלא דהרא"ש שם כתב בשם ר"י דהוה ככלי ראשון כיון שהוציאו מן היורה מרותח, וכ"כ הטור בי"ד סי' קל"ה בשם ר"י, וא"כ צ"ל דגירסא אחרת היתה להם בתוס', ומדברי רמ"א על פי הגהת מיימוני בא"ח סי' תנ"א, משמע שפסק לחומרא דלא הוי ככלי ראשון, דהא כתב שם ויערה עליהן רותחין מכלי ראשון כו' ע"כ. **נראה להחמיר כדברי התוספות.**

וכן פסק בנקודות הכסף.

יד אברהם : נראה להחמיר כדיברי התוספות - כלים שצריכים כ"ר להגעילם, לא מהני כלי ששאב לכ"ע, דבעינן שתהא מעלה רתיחה בשעת הגעלה. ומשמע **דלענין בליעה** מיהא הויא ככ"ר דאזלינן לחומרא.

והפ"ח (תנא ה) פסק שהכלי ששאב בו יש לו דין כ"ש. וכן פסק הז"צ (קה, כג).

וגם **הרב עובדיה** (הל"ע ח"ד עמוד נא) פסק דיש למצקת דין כ"ש אבל אם שהתה בתוך הסיר עד שעלו הרתיחות בתוכה יש לה דין כ"ר, כמו שמשמע מהתוס' בעי"ז (לג : ד"ה קינסא).